

Zaaknummer: 0098254527
Documentnummer: 0098791448

Memo

Aan:	Gemeenteraad
Van:	College van B&W
Team:	Beleid
Datum:	28 januari 2026
Onderwerp:	Deelname doorstroomlocatie Beetsterzwaag
Bijlage memo:	
N.a.v. toezegging raad d.d.:	

Medio februari opent de gemeente Opsterland een regionale doorstroomlocatie voor 80 statushouders in de voormalige zorglocatie Ikenhiem in Beetsterzwaag. Deze locatie biedt tijdelijk onderdak aan statushouders die wachten op huisvesting in hun 'koppelgemeente': Opsterland, Heerenveen, Smallerland of Weststellingwerf. De doorstroomlocatie wordt maximaal drie jaar gebruikt, met de mogelijkheid om deze periode te verlengen. De regionale doorstroomlocatie in Beetsterzwaag is tot stand gekomen via een samenwerking van de vier gemeenten.

Met de komst van deze regionale doorstroomlocatie willen de vier gemeenten de druk op de asielzoekerscentra (AZC's) verlagen, in het bijzonder op de locatie in Ter Apel. Doorstroomlocaties sluiten aan bij het landelijke beleid waarin AZC's vooral bedoeld zijn voor de opvang van asielzoekers, terwijl statushouders die al een verblijfsvergunning hebben tijdelijk in een tussenvoorziening verblijven totdat zij een woning krijgen.

De gemeente Weststellingwerf heeft al meerdere jaren een achterstand op het huisvesten van statushouders. Deelname aan de doorstroomlocatie helpt om deze achterstand in te lopen en past binnen de afspraken die hierover met de provincie Fryslân zijn gemaakt, die toezicht houdt op dit onderwerp. Per 1 januari 2026 bedraagt de achterstand op de taakstelling van de gemeente Weststellingwerf 21 te huisvesten personen. De wettelijke taakstelling voor de eerste helft van 2026 bedraagt 22 te huisvesten personen. Daarmee komt de opgave voor dit halfjaar op 43.

Praktische uitvoering

Statushouders die in de doorstroomlocatie in Opsterland worden geplaatst, tellen mee voor de taakstelling van hun koppelgemeente. Voor Weststellingwerf betekent dit dat de statushouders die daar worden ondergebracht meetellen in het jaar waarin zij in de doorstroomlocatie komen wonen. Er is ruimte voor vijftien statushouders uit Weststellingwerf; de overige vijftien plekken zijn voor de andere deelnemende gemeenten.

Weststellingwerf maakt voor deze constructie geen extra kosten, ook niet voor de inburgering die op de locatie start. Wanneer het niet lukt om binnen dat jaar een woning te vinden, moet de koppelgemeente de verblijfskosten betalen zolang de statushouder in de doorstroomlocatie verblijft. Op basis van eerdere ervaringen is het realistisch dat de vijftien statushouders die Weststellingwerf plaatst binnen een jaar kunnen doorstromen naar een corporatiewoning. Hierover zijn positieve gesprekken gevoerd met de betrokken woningcorporaties. Daarnaast kan dit financiële risico worden afgedekt in de door het Rijk beschikbare gestelde middelen voor het huisvesten van statushouders.

Start inburgering en integratie

De maatschappelijke begeleiding op de locatie wordt uitgevoerd door de organisatie Woord van Kracht en richt zich op het vergroten van zelfredzaamheid, het ontwikkelen van taalvaardigheid en het actief deelnemen aan de samenleving. Een groot deel van deze begeleiding vindt plaats in groepsverband. Naast professionals spelen vrijwilligers en ervaringsdeskundigen een belangrijke rol; zij slaan een brug naar de lokale gemeenschap.

In de doorstroomlocatie is een 'meedoenbalie' ingericht: een centrale plek waar bewoners worden gekoppeld aan activiteiten zoals werk, vrijwilligerswerk, trainingen of sport. Ook kunnen zij zich hier aanmelden voor fietslessen, workshops of het taalcafé. Het aanbod is breed en gevarieerd. Bewoners zijn verplicht om wekelijks een aantal dagdelen deel te nemen aan activiteiten, om zo hun participatie te stimuleren en hun integratie te bevorderen.

Daarnaast worden er formele inburgeringslessen aangeboden (B1- en Z-route) in speciaal ingerichte lesruimtes. Weststellingwerf houdt de regie over de voortgang van de inburgering van de bewoners die gekoppeld zijn aan de gemeente.

Rol vervolghuisvesting

De doorstroomlocatie is bedoeld om statushouders sneller uit een AZC te laten doorstromen. Dit zorgt enerzijds voor meer ruimte voor asielzoekers die in Ter Apel wachten, en anderzijds voor een snellere start van inburgering en integratie in de regio van de koppelgemeente. De verwachting is dat statushouders binnen een jaar kunnen doorstromen naar een definitieve woning, meestal via een woningcorporatie. De financiering van de doorstroomlocatie is ook op één jaar verblijf in de doorstroomlocatie gebaseerd.

Wanneer het niet lukt om binnen dat jaar een woning te vinden, moet de koppelgemeente de verblijfskosten betalen zolang de statushouder in de doorstroomlocatie verblijft. Op basis van eerdere ervaringen is het realistisch dat de vijftien statushouders die Weststellingwerf plaatst binnen een jaar kunnen doorstromen naar een corporatiewoning. Hierover zijn positieve gesprekken gevoerd met de betrokken woningcorporaties.

Weststellingwerf heeft met deelname aan de doorstroomlocatie in Beetsterzwaag, de locatie aan de Hoofdweg en de pastoriewoning in Wolvega meerdere vormen van tussenvoorzieningen georganiseerd voor het huisvesten van statushouders. Verdere uitbreiding van het aantal tussenvoorzieningen zou leiden tot problematiek met doorstroom.

Regionale context

Het is belangrijk dat gemeenten niet meer statushouders in de doorstroomlocatie plaatsen dan zij binnen een jaar kunnen huisvesten in reguliere woningen. Voor kleinere en middelgrote gemeenten kan het zelfstandig opzetten van een dergelijke locatie leiden tot knelpunten in de vervolghuisvesting. Daarom is gekozen voor een regionale aanpak, zodat de vier gemeenten gezamenlijk voldoende schaal kunnen creëren om de locatie efficiënt en haalbaar te maken.

Hier staat tegenover dat er extra praktische maatregelen getroffen moeten worden om een concept dat in de kern een lokale functie heeft, regionaal te kunnen toepassen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het starten met lokale inburgering en integratie, het verstrekken van een uitkering van een persoon die nog niet definitief in de gemeente gevestigd is en het zorgen voor een vergelijkbare verstrekking van voorzieningen vanuit de deelnemende gemeentes. Hiervoor zijn samenwerkingsovereenkomsten en praktische werkafspraken gemaakt tussen de deelnemende gemeentes.

Ontwikkelingen

Het beleid rond asiel en migratie is de afgelopen jaren sterk in beweging geweest. Zo sprak het vorige kabinet de wens uit om de Spreidingswet af te schaffen en om te stoppen met het versneld huisvesten van statushouders in corporatiewoningen. De uitwerking hiervan is nog onzeker en hangt mede af van de vorming van een nieuw kabinet.

Ondanks deze onzekerheid blijft voor gemeenten de wettelijke én humanitaire plicht bestaan om verantwoordelijkheid te nemen op dit gebied. Door deel te nemen aan de regionale doorstroomlocatie creëert Weststellingwerf de komende jaren extra mogelijkheden voor de opvang en huisvesting van statushouders.